

ставатиме пов'язаною з інформаційною та технологічною компетентностями, що робить роль учителя за таких умов ще важливішою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буровицька Ю. Інформаційно-комунікаційні технології у вищих навчальних закладах: алгоритм впровадження / Ю. М. Буровицька // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. – 2016. – Вип. 133. – С. 23-26.
2. Птушка А. Використання інтернету на заняттях з іноземної мови / А.С. Птушка // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – 2016. – Вип. 60. – С. 58-59.
3. Сулейманов Р. Використання інформаційних технологій і інформаційно-комунікативних технологій у навчальному процесі підготовки інженерів-педагогів / Р. Сулейманов, Е. Шаріпова // Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво. – 2013. – № 11. – С. 139-144.

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Тетяна КОЛБІНА (м. Харків, Україна)

В умовах глобалізованого світу міжкультурна компетентність створює основу для взаєморозуміння та успішної співпраці українських фахівців з іноземними партнерами. Під час міжкультурної комунікації (МКК) українським фахівцям доводиться спілкуватися іноземною мовою, високий рівень володіння якої створює підґрунтя їхньої конкурентоспроможності і мобільності на світовому ринку праці. Тож вільне володіння іноземними мовами й знання особливостей процесу МКК мають стати обов'язковими елементами кваліфікаційної характеристики сучасних фахівців.

Основною метою вивчення іноземної мови визнано формування міжкультурної компетентності, що передбачає інформування студентів щодо особливостей іншої культури й озброєння методами її аналізу, психологічну підготовку молоді до сприйняття культурних відмінностей, виховання особистісних та професійно значущих якостей, які забезпечують ефективну професійну взаємодію.

Для практики міжкультурного навчання студентам необхідно розширювати фонові знання про світ, засвоїти країнознавчу інформацію, що містить національні феномени, відомі кожному пересічному представнику іншої лінгвокультурної спільноти, а також професійний тезаурус, який є обов'язковим для професійної комунікації фахівців. Завдяки набутим знанням на заняттях з іноземної мови у студентів формується світогляд, трансформуються їхні ціннісні орієнтації, ефективна комунікативна поведінка.

На перебіг і результати МКК значною мірою впливає зміст інформації, якою обмінюються комуніканти. Майбутні фахівці мають знати, що під час МКК є «безпечні» теми (погода, діти, домашні тварини тощо), а також

«небезпечні» (політичні погляди, релігійні вірування, етнічні й расові проблеми та інші), в обговоренні яких через світоглядні відмінності можуть виникнути дискусії, суперечки, навіть конфлікти. У таких випадках учасникам МКК потрібна комунікативна гнучкість, яка виявляється, зокрема, у вмінні «переключати» теми у разі неприємної ситуації під час МКК. Нейтральними темами, зазвичай, є предметно-професійні, наукові, побутові.

У процесі вивчення іноземних мов необхідно звертати увагу на те, що на результат МКК може суттєво впливати використання невербальних засобів, які необхідні для регулювання процесу комунікації, створення психологічного контакту між партнерами, вираження емоцій і реакцій людей на ситуацію. Студенти мають усвідомити, що невербальна комунікація у міжкультурному контексті спричиняє більше проблем, ніж вербальна, оскільки люди часто не здогадуються, що існують суттєві розбіжності у значенні жестів, поз, поглядів, дій, рухів, дотиків, дистанції спілкування тощо. Для адекватної інтерпретації невербальних знаків необхідно знати не тільки їх значення в іншій культурі, а й соціальні ситуації їх застосування.

Науковцями доведено: здатність людини гнучко користуватися мовою (рідною й іноземною) як засобом комунікації означає, що вона усвідомлює особливості культури, які відтворюються в мові; засвоєння вербальних і невербальних засобів мови є необхідним для формування національної «картини світу» культури, що є підґрунтям для осягнення її смислів. Тож у формуванні досвіду МКК особливу роль відіграє рідна мова й культура, а також розвиненість комунікативних навичок у межах рідної культури. Постійний контрастивний аналіз мовного матеріалу й порівняння культурних реалій сприяють, у свою чергу, глибшому пізнанню рідної мови й культури, усвідомленню своєї культурної ідентичності.

Учасники МКК як носії іншої мови і культури у процесі безпосереднього спілкування часто відчують тривогу, невпевненість, а іноді навіть стрес, страх і «культурний шок». Особливий психологічний стан у ситуаціях МКК, у першу чергу, пов'язаний з тим, що фахівцям доводиться користуватися іноземною мовою, рівень володіння якою може обмежувати дієздатність і не дозволяти повною мірою розуміти партнера по спілкуванню, а також висловлювати свої думки, наміри і почуття, дотримуватися звичної для своєї культури системи ціннісних орієнтирів та норм комунікативної поведінки. Культурно-мовний код пов'язаний з менталітетом та національним характером його носія; необхідність зміни кодів, що відбувається в процесі МКК, спричиняє виникнення різних комунікативних «збоїв» і непорозумінь.

Майбутні фахівці мають усвідомити: досягнення взаєморозуміння в процесі МКК можливо на основі міжкультурного діалогу, сутність якого становлять суб'єкт-суб'єктні відносини між представниками різних культур і міжкультурна толерантність, що ґрунтується на визнанні рівноправності

культур і характеризується відкритістю до сприйняття «Іншого», повагою до цінностей іншої культури, доброзичливим і тактовним ставленням до її носіїв, готовністю до взаєморозуміння та взаємодії, а також комунікативною активністю, спрямованою на реалізацію цих намірів. Міжкультурна толерантність уможлиблює діалогічність професійних відносин, запобігає виникненню міжкультурних конфліктів.

Таким чином, для досягнення взаєморозуміння в процесі МКК майбутнім фахівцям необхідно засвоїти знання щодо іншої культури й набути досвіду її сприйняття, аналізу, порівняння, оцінювання; бути психологічно готовими до особливостей процесу МКК, набути досвіду емоційного ставлення до різноманітних фактів іншої культури, навчитися керувати своїми почуттями та психологічними реакціями; навчитися інтерпретувати прояви культурних розбіжностей, емпатійно ставитися до них, створювати в процесі МКК спільне значення, ґрунтуючись на загальнолюдських цінностях; практикувати відкритість до сприйняття «інакшості», відмовлятися від стереотипів, виховувати готовність змінювати свої погляди на іншу культуру, свої особистісні якості; прагнути глибше вивчати мову іншого народу, яка допомагає осягати сутність іншої культури, її цінності, комунікативну поведінку її носіїв тощо. Міжкультурна компетентність сприяє також кращому усвідомленню особливостей рідної культури і національній самоідентифікації.

DEVELOPING CROSS-CULTURAL COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS IN ECONOMICS

Yeva Khachatryan (Kharkiv, Ukraine)

The pace of globalization has been increasing significantly in recent years, which has given added impetus to flows of global trade and investment. At present stage of social development the need for training professionals who are fluent in foreign language as well as competent in cross-cultural communication, understand and know how to act and behave in verbal and non-verbal communication has risen. In this regard, a great attention has to be paid to the formation of cross-cultural competence of future specialists in economics in the process of learning foreign languages, since they are going to communicate with their business partners from other countries on the phone, participate in discussions and negotiations, attend business meetings, make presentations, etc.

Cross-cultural competence of future specialists in economics is their ability to function effectively with representatives of other cultures and it implies such factors as skills, attitude and knowledge. Therefore in international business affairs, cross cultural competence of a professional is their effectiveness in drawing upon identified set of knowledge, skills, and